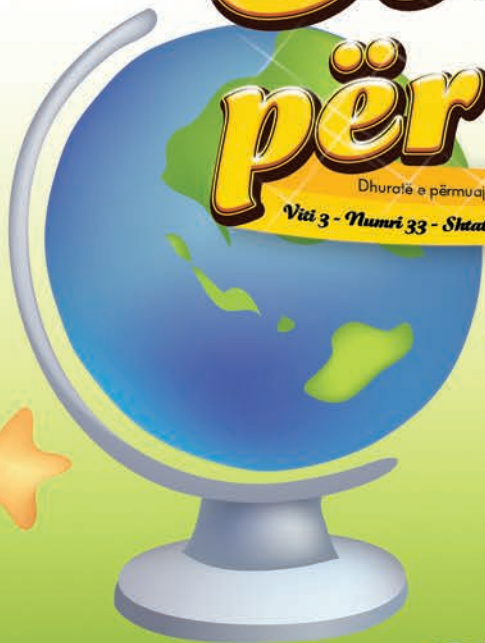

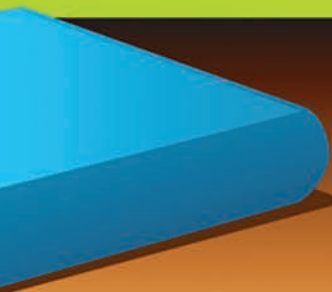
Etika për fëmijë

Dhurorë e përmuajtshme, nga revista "Etika"

Viti 3 - Numri 33 - Shtator 2013

*Të vegjël ne,
E madhe shkolla jonë,
Udha e jetës
Te pragu i saj fillon...*

Heronjtë e dashur të filmave vizatimorë

Hymejra Karagëz

Ju i njihni “Heronjtë e dashur”! Ata luajnë në filma vizatimorë me seri, të cilat u bënë vite që jepen nëpër televizione dhe ndiqen me kureshtje. Ç’mendoni, sikur t’u hedhin një sy nga një këndvështrim tjetër këtyre heronjve të kartonëve, që duken shumë të pafajshëm dhe të dashur?

Kur themi heronjtë e dashur, ata që ju vijnë në mendje fillimisht janë Tomi dhe Xherri, Tuiti dhe Silvester, Bags Bani, Përbindëshi i Tazmanisë, apo jo? Po tjetër? Miki Maus, Dafi Dak, Xhaxha Donaldi, Rod Raner, Çakall Vajli etj., etj.

Le të flasim për disa prej këtyre. Le të fillojmë me Tuitin. Mendoj se të gjithë e duan Tuitin. Ai është një zog i vogël, i verdhë dhe i dashur, që gjithmonë përpiket të shpëtojë nga dora e Silvesterit. Ai përpiket të bëjë çdo gjë për ta arritur këtë. Të shohësh atë përpjekje të tyre është shumë zbavitëse. Zbatimi i planeve, që Tuiti i kurdis me zgjuarsinë e

tij për Silvesterin, teleshikuesve u jep shumë emocion.

Në të vërtetë, e njëjta gjë është edhe te Tomi dhe Xherri. Tomi vazhdimisht do ta hajë Xherrin. Në këtë mënyrë, ndërmjet tyre gjithmonë ka aksion. Edhe Tomi, edhe Xherri bëjnë plane kundra palës armike për interesat e tyre. Kjo është çështja kryesore e filmave vizatimorë. Pra, ta hedhësh në kurth palën kundërshtuese ose të shpëtosh prej saj.

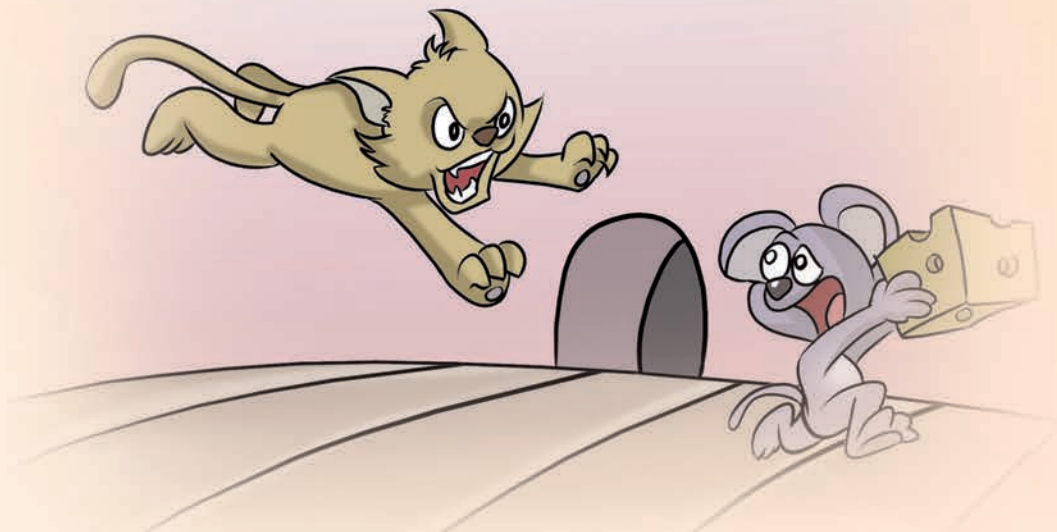
Këtu ka diçka për të cilën duhet të mendojmë. Shpesh herë, këta heronj ua shfaqin dhunën si diçka normale atyre që i ndjekin, domethënë, juve. Për shembull, miu i bën një hile maces dhe ia zë bishtin me derë. Ne qeshim me këtë.

Për shembull, Silvestri nuk i bën asgjë Tuitit, ndërkohë që fle i qetë në një qoshe. Ndërsa Tuiti e godet Silvesterin me diçka në kokë thjesht për ta ngacmuar dhe kështu fillon aksioni. Kur Silvestri e kap Tuitin, vjen i zoti i shtëpisë, e shpall fajtor atë dhe e godet me shapkë në kokë. Domethënë, i drejti shfaqet si i padrejtë dhe çdo gjë i ndodh atij. A është e drejtë kjo sipas jush?

I shfaqin aq të dashur saqë, planet e padrejta që bëjnë Xherri dhe Tuiti, duke i ndjekur përgjatë gjithë kohës, ju filloni t’i shikoni sikur të ishin sjellje të mira edhe pse janë të gabuara. Po, nganjëherë Xherri dhe Tuiti bëjnë plane për të shpëtuar nga Tomi dhe Silvestri. Sigurisht se këto duhen kur kanë të drejtë, por nganjëherë shoh se Tuiti dhe Xherri u bëjnë keq Tomit dhe Silvestrit vetëm për t’u argëtuar. Kjo është e padrejtë.

Sipas jush, sa e drejtë është që t’i bësh keq dikujt tjetër thjesht për t’u argëtuar ndërkohë që mund të shkojmë mirë? Ata shfaqen të

drejtë ndërkohë që janë të padrejtë. Dikush që i sheh ata, e pandeh fajtor atë që është në të drejtë dhe jo atë që ka bërë keq. Nga një aspekt, kjo është shpifje. Ta dënosh ndërkohë që është i pafajshëm... Në besimin tonë absolutisht nuk ka diçka të tillë. Ata që i ndjekin këto filma vizatimorë, qeshin me të madhe ndaj padrejtësisë së bërë pa pasur dijeni për të. Sa e dhimbshme, apo jo?!

Le të kalojmë te një hero tjetër. Bags Bani! Sa shumë që qeshim me të... Ai hyn në forma të ndryshme dhe i bën njerëzit të qeshin duke shfaqur klounitetin e tij. Këtu ka diçka që duhet të kemi kujdes. Ne qeshim, por për çfarë qeshim? Bags Bani i bën teleshikuesit të qeshin duke i mashtruar njerëzit dhe duke thënë lloj-lloj gënjeshtresh në një sekondë.

Patjetër se ka gjëra për të qeshur. Nëse dikush fajësohet me të padrejtë, nëse ka gënjeshtër, mashtrime, përdorim të forcës së tepruar e ushtrim të dhunës... dhe ne qeshim me këto, atëherë, këtu ka një problem edhe pse është film vizatimor.

Në të vërtetë, ne qeshim me gjëra për të cilat duhet të brengosemi, të ndjejmë dhembshuri dhe t'u dalim kundra. A nuk është pak e çuditshme kjo? A nuk duhet t'i dalim kundër padrejtësisë në vend që të qeshim me të?

Sigurisht, nuk themi që këta filma vizatimorë u mësojnë fëmijëve vetëm gjëra të dëmshme. Unë dua të theksoj se duhet të jemi të kujdesshëm dhe të vëmendshëm. Edhe pse shumë rrallë, Tomi nganjëherë bëhet shok shumë i ngushtë me Xherrin. Madje, nganjëherë e ndan me të edhe ushqimin dhe flenë bashkë. Ndjekja e atyre filmave vizatimorë që na tregojnë të drejtën dhe të mirën, më besoni se, janë më të këndshëm dhe më të dobishëm. Vetëm atëherë, me kuptimin e plotë të fjalës, heronjtë që ndjekim me të vërtetë do të bëheshin "të dashur".

Qeshim, por për çfarë qeshim? Për kë qeshim? A shqetësohet njeriu që kemi përballë nga të qeshurit tanë? Ose, a kemi të drejtë të qeshim për këtë?

Ka shumë mundësi që filmat vizatimorë të jenë shumë të dëmshëm edhe pse ndoshta s'i kuptojmë. Për këtë arsye, duhet të jemi të kujdesshëm dhe vigjilentë ndaj të gjitha programeve dhe filmave vizatimorë. Para se të qeshim, duhet të mendojmë dhe të sillemi sipas rregullave të besimit tonë.

Allahu na bëftë prej atyre që gjithmonë bëjnë vepra të mira, inshallah!

Etika
për fëmijë

Drejtör
& Kryeredaktor:
Alban Kali
albankali@yahoo.com
+355 67 208 6767

Redaktor:
Xhahid Bushati
xhahidbushati@yahoo.com
+355 69 28 20 975

Redaktore gjuhësore:
Dr. Irida Hoti
Përkthyes:
Artur Tagani
Fatmir Sulaj
Ilir Hoxha

Dizajn - Grafik:
Bledar Xama
bledar_xama@hotmail.com

Adresa: L: Vasil Shanto - Rr: Çajupi - Shkodër - Albania / Tel: +355 22 254 634 / Fax: +355 22 254 633
Zyra e përfaqësimit Maqedoni: Rr: Stiv Naumov - Nr. 9 - lokal 25 - Shkup - Maqedoni / Tel: +389 71 956 271
Zyra e përfaqësimit Kosovë: Rr: Ardian Zurnaxhiu - pn. Ralin - Prizren - Kosovë / Tel: +381 29 222 795

SHKOLLA

Ne zogj nuk jemi,
Por si zogj gazmorë
Në gjirin tënd
Na mbledhë ti, moj shkollë!

Të vegjëll ne,
Ë madhe shkolla jonë,
Udhë e jetës
Te pragu i saj fillor.

Mendime për Diturinë

1.

*Më të mirën gjë
që njohu e kuptoi
njeriu në jetë është
të mësuarit.*

Naum Veqilharxhi

2.

*Padituria është
ferrë, gjemb e drizë,
dituria është lule
erëkëndshme.*

Hasan Tahsini

3.

*Njeriu ka nevojë për
arsim, ashtu si bima
për ujë. Ashtu sikundër
thahet bima po s'u
ujit, edhe njeriu thahet
shpirtërisht, po nuk u
edukua qysh në vogëli.*

Sami Frashëri

4.

*I padituri është si
daullja; zërin e ka
të lartë, por brenda
është bosh.*

Saadi Shirazi

5.

*Njeriut të ditur
nuk i bie kurrë ferra
në këmbë.*

Viktor Hygo

Kështjella me një mijë pasqyra

Njëri prej njerëzve të mëdhenj, ka thënë një fjalë të tillë: “Ai që shikon mirë, mendon mirë. Ai që mendon mirë, e shijon jetën.”

Disa njerëz buzëqeshin vazhdimisht dhe përhapin hare në çdo vend që shkojnë. Por ju keni parë edhe njerëz të tjerë me fytyrë të vrenjtur, që përhapin pesimizëm në të katër anët. Ja pra, ka një tregim shumë interesant që shpjegon natyrën e këtyre dy njerëzve.

“Në majë të një mali të lartë, kishte një kështjellë me një mijë pasqyra. Një ditë prej ditësh, një qen, u ngjiti në këtë mal dhe hyri në kështjellë. Kur hyri në sallonin me një mijë pasqyra të kështjellës, përpara i dolën një mijë qen. Kur pa se gjithë ata qen po e

shikonin atë, menjëherë u frikësua. Ngriti qimet përpjetë, futi bishtin ndërmjet këmbëve dhe iu kërcënua atyre duke ua nxjerrë dhëmbët e duke ulëritur me një zë të frikshëm. Kur, për çudi, të gjithë qentë e tjerë bënë të njëjtën gjë si ai. Qenin e kapi paniku dhe mezi doli jashtë nga kështjella. Që nga ai moment, besonte se bota është e mbushur me qen të frikshëm.

Pas një kohe, erdhi një qen tjetër, u ngjiti në të njëjtin mal, gjeti një mënyrë dhe hyri në kështjellë. Kur përballë i dolën një mijë qen, u gëzua jashtë mase. Tundi bishtin dhe i ftoi të

gjithë qentë që të loznin duke u hedhur me gëzim, sa këtu e sa atje. Me ta luajti derisa u lodh. Kur doli nga kështjella, besonte se bota është e mbushur plot me qen miqësorë dhe të dashur.” Domethënë, kishte menduar mirë ngaqë kishte parë mirë.

Titulli i tregimit të dytë është “Jehona e Jettës.”

“Një burrë po ecte me birin e tij. Një moment, djali ngeci në një degë peme, u vra dhe bërtiti “ah!”. Kur dëgjoi edhe nga mali të njëjtin zë menjëherë pas tij, u habit dhe pyeti:

“Kush je ti?”

Mali u përgjigj: “Kush je ti?”

Djali u nxeh dhe i tha: “Ti je një frikacak!”

Nga mali përsëri erdhi një zë: “Ti je frikacak!”

Djali u nxeh më shumë. U kthye nga babai i tij dhe e pyeti:

“Çfarë po ndodh kështu, baba?!”

“Bir, dëgjo dhe mëso!”

Pastaj, i ati, u kthye nga mali dhe i tha me zë të lartë:

“Të admiroj”

“Të admiroj!” – ishte përgjigja që erdhi.

Pastaj, i ati, u kthye përsëri nga mali dhe i tha me zë të lartë:

“Ti je i mrekullueshëm!”. Përgjigja që erdhi ishte:

“Ti je i mrekullueshëm!” – ishte përgjigja që erdhi.

Djali u habit, por ende nuk po kuptonte se çfarë po ndodhte...

“Njerëzit kësaj i thonë: Jehonë, - nisi shpjegimin i ati. - Por faktikisht, kjo është JETA. Jeta t’i jep pas ato, që i ke dhënë. Jeta është pasqyra e atyre gjërave që kemi bërë. Kur të duam me shumë dashuri, do të thotë se duhet të duam më shumë! Por, mos harro: Nëse do më shumë dhembshuri, ji më i dhembshur. Nëse do respekt, respekto më shumë. Nëse do që njerëzit të jenë të durueshëm, ji më i durueshëm me ta. Ky rregull është një pjesë e jetës sonë. Jeta nuk është një rastësi, por një pasqyrë e veprave tona.”

Përrallëza

Behlyl Bera

LEPURI I DITUR

SHUMË KOHË MË PARË, KUR SITA ISHTE NË KASHTË, KUR PLESHTAT ISHIN BERBERË DHE KUR LUANËT ISHIN MBRETËR, NË NJËRIN PREJ PYJEVE KISHTE NJË MBRET TIRAN. AI SILLEJ SHUMË KEQ NDAJ BANORËVE TË TIJ. EDHË BANORËT E PYLLIT NUK E DONIN ASPAK ATË.

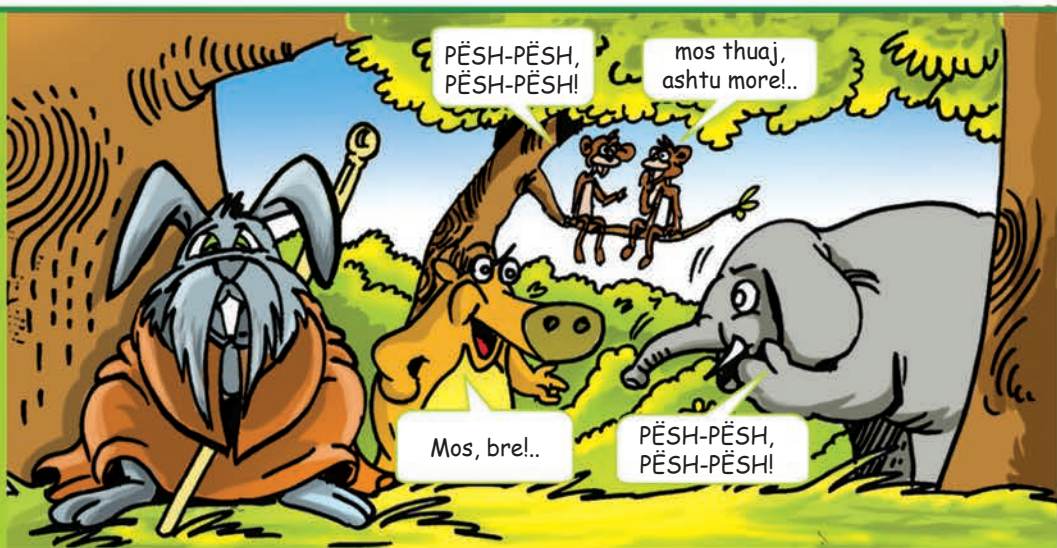
KUR E SHIKONIN MBRETIN, SILLESHIN ME HIPOKRIZI SIKUR E DONIN SHUMË ATË.

"RROFTË MBRETI, RROFTË MBRETI!"

"MBRETI YNË ËSHTË MBRETI MË I MADH!"

LEPURI I DITUR QË ISHTE ME I VJETRI I PYLLIT, ISHTE SHUMË I MËRZITUR DHE I ZEMËRUAR ME KËTË SITUATË QË ISHTE KRIJUAR.

PËSH-PËSH, PËSH-PËSH!

mos thuaj, ashtu more!..

Mos, bre!..

PËSH-PËSH, PËSH-PËSH!

Kjo nuk mund të vazhdojë kështu. Duhet bërë diçka.

DOLI PARA MBRETTIT DHE ME GUXIM IA THA NJË NGA NJË ATO QË KISHTE MENDUAR.

Duhet ta administroni vendin me më shumë drejtësi!

LEPURI I DITUR U MENDUA SHUMË DHE NJË DITË VEPROI...

MBRETI E DËGJOI LEPURIN E DITUR ME NJË DURIM TË MADH.

HA-HA-HA-HAAA!

PASTAJ IA NISI NJË TË QESHURE TË MADHE...

Ç'është ky guxim i marrë kështu? Nga e merr ti këtë?

Unë e marr fuqinë time nga të qenët i drejtë.

Kush je ti more vocërrak që i jep mend një mbreti të fortë, të fuqishëm dhe të aftë si unë?..

Nëse nuk e thotë dikush të vërtetën, do të thotë se në pyllin tonë s'ngjelt asgjë.

KUR MBRETI MBETI
VETËM, FILLOI TË
MENDOJË...

Lepuri ka të drejtë. Unë kam
nevojë për diturinë e lepurit.

URDHËROI TA NXJERRIN
LEPURIN NGA BURGU

POR KISHTE EDHE PREJ
ATYRE QË NUK ISHIN TË
KËNAQUR SI DHELTRA KË-
SHILLTARË E MBRETTIT QË
ENDE I DËGJOHEJ FJALA.

TASHMË NË PYLL KISHTE RËNË QETËSIA.
VENDIMET MERRESHIN NË MËNYRË MË TË DREJTË.
BANORËT E PYLLIT ISHIN SHUMË TË KËNAQUR.

Do të ishte mirë të bëja
diçka. Përndryshe, do të
më dalë situata jashtë
kontrollit.

Hyri ndërmjet kafshëve dhe u tha se mbreti është plakur, tashmë. Ai nuk është i fuqishëm si më parë dhe vendin po e drejton një lepur i vogël.

POPULLI I PYLLIT, NGAQË I KISHTE NË QEFJ THASHETHEMET, U MASHTRUA MENJËHERË NGA KURTHI I DHELPRËS.

IA FILLUAN THASHETHEMEVE SIKUR TË ISHIN BEZDISUR NGA PAQJA.

MBRETI THIRRI KRYEKËSHILLTARIN E TIJ.

Lepur i ditur, ty të dua shumë, por fronin tim e dua më shumë.

Mirë bën që po largohesh!.. Hajt, të qoftë rruga e mbarë!

THASHETHEMET ARRITËN SHUMË SHPEJTT NË VESHIN E MBRETTIT.

Madhëria juaj, populli thotë kështu e thotë ashtu... Merrni masa...

LEPURI I DITUR I PREKUR SHUMË NGA FJALËT E MBRETTIT, MORI UDHËN E LARGIMIT.

Ka ardhur koha
që të dalësh në
pension, mbreti im!

GJITHMONË KA NJË MË TË FORTË NË SHOQËRITË, KU
SUNDON FORCA. VJEN NJË KOHË DHE NJË LUAN TJETËR
E RRËZON MBRETIN.

Zotëri, unë...

Kush je ti?
A njihemi?

Nxirreni jashtë!

POPULLI KA THË: "ÇTË MBJELLËSH, DO TË
KORRËSH". SA I PËRSHTATEJ KJO THË-
NIE FJALËVE E GJUHËS SË DHELPRËS!

POPULLI PO E PAGUANTE SHITRENTJË NDËSHKIMIN PËR
THASHETHEMET E TIJ. KUDO DËGJOHEJ E FLITEJ: "AH
LEPURI I DITUR, AH! KU JE? SI TË HUMBËM..!"

MBRETI TIRAN ISHTE PENDUAR
PËR ATO QË KISHTE BËRË, POR
NUK KISHTE ÇFARË TË BËNTE.

Siç tha edhe leperi i
ditur: "I drejti është
gjithmonë i fortë".

Mirë u takofshim
në një përrallë tjetër.
Gjithmonë le të flasë
Urtësia.

LEPURI I DITUR E KALOI PJESËN TJETËR TË
JETËS DUKE SHTUAR DIJET E TIJ. KURSE
DHELPIRA SHIKONTË VETEN E SAJ, I VINTE
TURP DHE FSHIHEJ PAS PEMËVE.

POSTA JONË

Ditmar Hoti

DREJT SË MIRËS DHE SË DREJTËS...

Vendi ku jetonte Edgari, udhëhiqej nga një mbret. Ai kishte vënë disa rregulla të rrepta dhe të pabesueshme. Sepse vetë mbreti ishte i rreptë dhe zemërkeq.

Mbreti, që kurrë nuk buzëqeshte, kishte vënë disa tabela, ku ishin të shkruara disa rregulla ligjvënëse. Rregulli më kërcënues ishte se një njeri i varfër nuk mund të bëhej as mbret, as dukë, as kont, por duhej të mbetej gjithnjë një i varfër në gjithë jetën e tij. Kush nuk e zbatonte këtë rregull-ligj, i pritej koka.

Në vendin ku jetonte Edgari kishte më shumë të varfër se sa të pasur. Edhe, vetë, Edgari ishte i varfër. Por atë e karakterizonte vullneti, talenti në luftim, si dhe dëshira për të mësuar sidomos: matematikën, fizikën, historinë, gjeografinë, gjuhët e huaja, etj., etj. Sepse ky djalë kishte një ëndërr të madhe, të rritej e të ndihmonte të varfërit. Kështu, dita-ditës, me vullnet, zgjuarsis e kurajo mendonte e mendonte për të gjetur një zgjidhje.

Edgari nuk punoi një javë e as një muaj, por 7 vjet dhe përsëri nuk gjeti një zgjidhje. Pas shumë përpjekjesh të vështira, mendoi të përdorte trurin dhe aftësitë e tij duke shfletuar pareshtur faqet e librave mësimorë. Pas ca kohe studimi të vazhdueshëm zbuloi se, numri i të varfërve ishte më i madh se i personave me autoritet të lartë, e për rrjedhojë vendosi të përgatiste të varfërit që të mundnin ligjet e mbretit. Dhe, ata, në saje të kontributit të Edgarit e fituan drejtësinë që u ishte mohuar. Kur drejtësia u vu në vend, djali, tashmë, ishte i rritur. Por nuk u bë as mbret, as dukë, as kont. Ai gjithë jetën e tij i shërbeu popullit, si një shkencëtar i zoti që u bë, dhe u mësoi të gjithëve se: Me vullnet e dëshirë drejt të mirës e së drejtës arrihet gjithçka.

Shejma Çelik

RRUSHI

Hardhia që jep frutin e rrushit, është një lloj druri frutor. Ultësira perëndimore është vendi kryesor i prodhimit të tij në vendin tonë. Pamja e tij me plot bistakë, cilësia, përhapja e madhe flet se fruti i rrushit ka mbi tre mijë lloj ngjyrash e shijesh dhe që mund ta hamë të freskët.

Lëkura e frutit të rrushit formohet sipas llojit të bimës. Është e gjelbër, e zezë, apo me tone të ndryshme ndërmjet këtyre dy ngjyrave. Rrushi i rrumbullakët dhe ai pa bërthamë, mund të konsumohet i thatë, por mund të bëhet edhe hoshaf apo të përdoret në ëmbëlsira të ndryshme. Krahas kësaj, përdoret edhe për pekmez, musht, uthull dhe lëng frutash.

Gjëja më e rëndësishme që duhet të keni kujdes kur të blini rrush është fakti se ju duhet të zgjidhni rrushin e kultivuar në mënyrë natyrale. Rrushi i freskët, i fortë dhe me ngjyrë të ndritshme, është prej atij më të mirit. Nëse do merrni rrush të gjelbër, zgjidhni atë që është pak si i verdhë apo si i kuq. Nëse do merrni rrush të zi, kini kujdes që ngjyra e tij të jetë e errët. Rrushi duhet të ketë një pamje si të butë dhe një shkëlqim të qartë. Bishti i thatë ngjyrë kafe, tregon se rrushi nuk është i freskët.

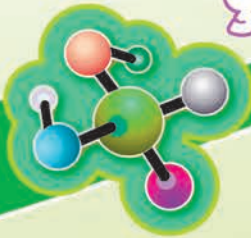
Rrushi patjetër duhet të mbahet në vende të ftohta. Temperatura e dhomës bëhet shkak për zbutjen e tij.

Vendet kryesore në kultivimin e rrushit janë: Italia, Franca dhe Spanja. Por ai kultivohet shumë edhe në SHBA e Kinë. Edhe në vendin tonë është njëri prej frutave që kultivohet më shumë.

DOBITË E RRUSHIT:

- Rrushi është i pasur me vitaminat A dhe B. Veçanërisht ka shumë kalium dhe hekur.
- Rrushi i freskët, siç përmban fosfor, kalcium, natrium, magnez dhe acid folik, është edhe një burim i pasur kaliumi.
- Rrushi është i pasur edhe me vitaminat A, B1, B2, B3, B6, C dhe E.
- Rrushi është i dobishëm për ata që kanë probleme me tretjen.
- Parandalon kalbjen e dhëmbëve.
- Pakëson rrezikun e kancerit.

Çfarë

Si

Përse

Zehra Aksoy

Përse lepujt i kanë veshët e gjatë?

Lepuri është i detyruar të dëgjojë mirë, sepse është një kafshë e pafuqishme. Kur t'i afrohet ndonjë armik, i duhet menjëherë të largohet ose të fshihet. Veshët e tij të gjatë, e bëjnë të dëgjojë edhe zërin më të lehtë.

A mund të shohin zogjtë natën?

Disa zogj si harabeli e sorra, nuk mund të shikojnë natën. Ata preferojnë më shumë të qëndrojnë në një vend të sigurt se sa të përplasen djathtas apo majtas duke fluturuar natën. Krahës kësaj, disa zogj mund të shikojnë shumë mirë natën. Për shembull, kukuvajka preferon të fluturojë dhe të gjuajë natën për shkak të syve të saj shumë të mprehtë. Ndërsa ditën e kalon në gjumë.

Për çfarë shërben barkodi?

Në ditët e sotme, mbi çdo gjë që merrni nga marketi apo supermarketi, ka një etiketë. Në këtë etiketë ka disa viza horizontale me trashësi të ndryshme e disa numra. Punonjësit e kasës e kalojnë mbi një xham anën e etiketës së artikullit apo i hedhin një dritë etiketës dhe automatikisht e kalojnë çmimin te kasa që e shkruan. Kur punonjësi i kasës e bën një veprim të tillë, sinjali shkon te një qendër në sistem. Kompjuteri që ndodhet aty, menjëherë ia dërgon kasës të dhënat e çmimit që janë vendosur sipas barkodit. Në kasë shfaqet çmimi i artikullit që keni marrë. Pastaj, kasa e nxjerr në formë fature totalin e të gjithë artikujve që keni marrë.

KAMBUR VESIM

**Mjeka i njohar që zbaloi 150 vjet
para Robert Kochit mikrobën e tuberkulozës**

Emri i tij i vërtetë është Abbas Vesim bin Abdurrahman. Nuk ka një datë të saktë të lindjes. Ndërsa viti i vdekjes është 1759 ose 1761-62. Ndërmjet njerëzve njihet me mbiemrin "Kambur / Gungë".

Emri i tij u bë i famshëm në fushën

e mjekësisë, në gjysmën e dytë të shekullit të tetëmbëdhjetë në periudhën osmane. Njihet si biri i doktorit nga Bursa, Umer Shifai. Vesim Efendiu e mësoi mjekësinë dhe persishten nga babai i tij. Veçanërisht, në fushën e mjekësisë, përfitoi edhe nga mjeku nga Bursa Ali Efendiu, nga Reisuletibba (kryemjeku) dhe nga Mehmet Refi Efendiu. Nga Ahmet Misriu mori mësimet e astronomisë, ndërsa nga Esat Efendi Janina ato të urtësisë dhe fizikës.

Ai lidhi marrëdhënie edhe me mjekët perëndimorë që banonin në Gallata. Mësoi prej tyre latinishten e frëngjishten dhe u informua për zhvillimet në Evropë duke përkthyer në turqisht disa shkrime italisht në lidhje me mjekësinë. Kërkimet dhe studimet shkencore i vazhdoi në dyqanin e mjekut (me shprehjen e sotme, në klinikën dhe farmacinë mjekësore) që ndodhej në tregun Sulltan Selim.

Kambur Vesimi ishte i lidhur me ekolin e Ibn Sinës në mjekësi.

Ai u përkushtua shumë të shkaqet e sëmundjeve. Ishte një mjek i shkëlqyer që besonte se, një mjekim i suksesshëm arrihet me një diagnozë të saktë. Ai pati thënë: "Për të kuptuar mirë mjekësinë, duhet të njohim fizikën, mekanikën dhe të dhënat e kimisë eks-

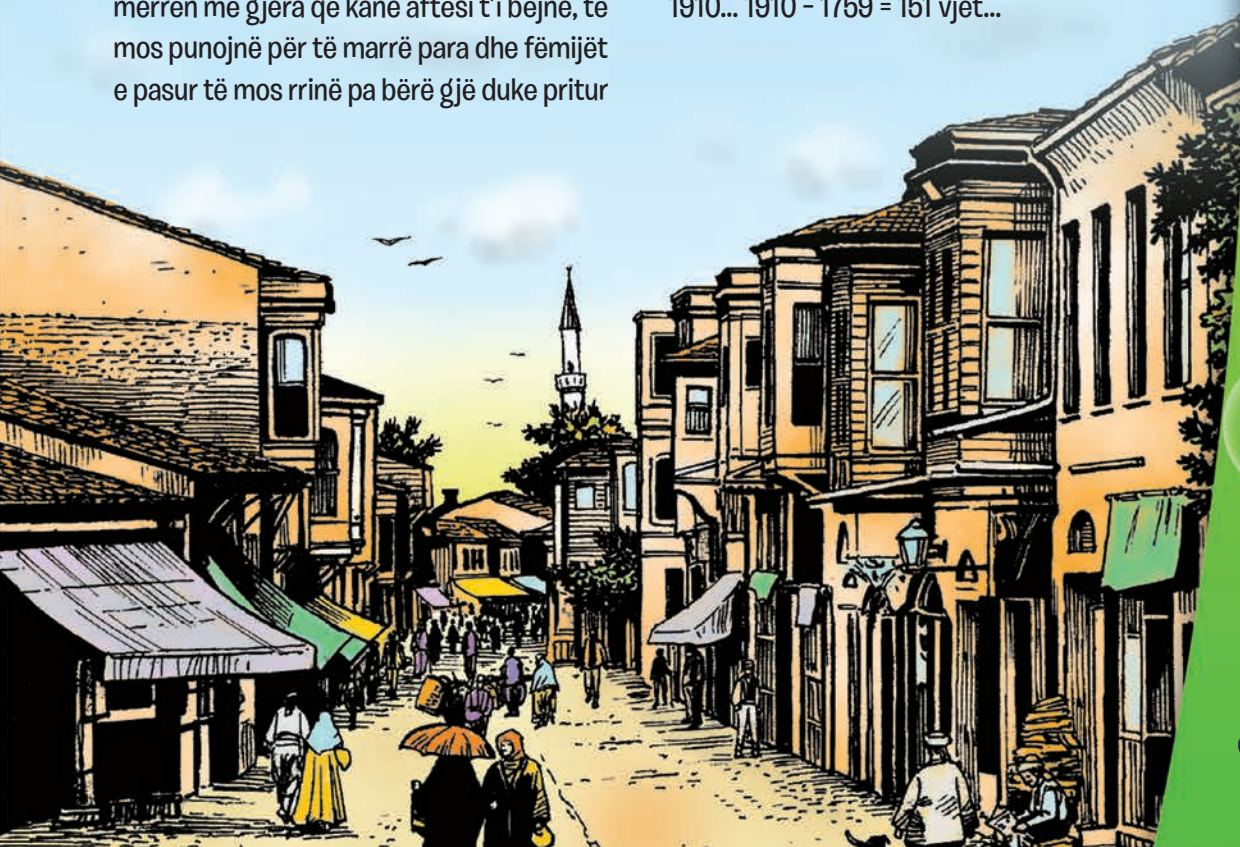

perimentale.” Titulli i librit që ka shkruar në lidhje me këtë çështje është “Tibb-i Kimja-ji Xhedid”. Por vepra që e bëri Kambur Vesimin të arrinte famën që meritonte ishte: “DUSTURU’L-VESIM FI TIBBI’L-XHEDID VE’L-KADIM” (Parimet e Vesimit në mjekësinë e re dhe të vjetër). Vepra ka dy vëllime, 2083 faqe, një parathënie, katër pjesë dhe me disa konkluzione. Në parathënie flet për ligjet e domosdoshme që duhet të njihen në mjekësi. Në pjesën e parë zënë vend sëmundjet e organeve. Në pjesën e dytë shtjellon sëmundjet e grave dhe të fëmijëve. Në pjesën e tretë, shpjegon të ënjturat dhe ulcerën. Në pjesën e katërt flet për ilaçet e thjeshta dhe të përbëra. Në fjalën përfundimtare jep këshilla për mjekët. Aty flet për pneumoninë, dizenterinë, sëmundjet e stomakut, të zorrëve, ethet dhe sëmundjet e zemrës. Flet edhe për shëndetin e fëmijëve. Në lidhje me këtë çështje këshillon që fëmijët të mos dërgohen në shkollë para se të mbushin gjashtë vjeç, të mos rrihen, të merren me gjëra që kanë aftësi t’i bëjnë, të mos punojnë për të marrë para dhe fëmijët e pasur të mos rrinë pa bërë gjë duke pritur

trashëgiminë.

Kryemjeku i spitalit Hamidije Et-fal (Shishli Et-fal), Ibrahim Pasha, në artikullin me titull “Shërbimet që myslimanët dhe në veçanti populli fisnik turk i kanë dhënë mjekësisë” të cilin e botoi në gazetën Ikdam në vitin 1901, flet edhe për mjekun Vesim Efendiun. Ndërsa në gazetën me numër 4040 shkruan mendimet e Kambur Vesimit në lidhje me mjekimin e tuberkulozit. Ndër të tjera thotë: “Nëse e dimë se ai i ka zbuluar 150 vjet më parë se evropianët mikrobet e sëmundjes dhe se mendimet e tij në lidhje me mjekimin e sëmundjes së tuberkulozit e të sifilizit janë të vlefshme edhe në shekullin e XX, del në pah absurditeti për të pritur çdo gjë nga Evropa.”

Po... Të dashur lexues të vegjël të Revistës Etika për Fëmijë! Viti që ndërroi jetë Vesimi: 1759. Ndërsa viti që ndërroi jetë Rober Kochi: 1910... $1910 - 1759 = 151$ vjet...

MENDO PAK... E BUZËQESH

1.

- U pyete në ndonjë mësim? – i tha mamaja djalit të sapo kthyer nga shkolla.
- Po, në lëndën “Mbledhje Prindëresh”, ku, ti, mami s’ke ardhur asnjëherë.

2.

Babai: Bir, bëhu gati për shkollë se, koha po kalon.

Djali: S’ka gjë se, mësuesja më tha që të shkosh ti, në vendin tim.

3.

Mësuesja u thotë nxënësve:

- Më gjeni një fjalë, ku të përsëritet germa e disa herë.
- Be – e – e – e – e..., - u përgjigj nxënësi.

4.

- Sa nxënës të shkëlqyer ka klasa ku ti mëson? – pyeti xhaxhai të nipin.
- Pa mua, janë tre.
- Pse pa ty?!
- Kohët e fundit, mua më ka ikur shkëlqimi.

5.

Djali i vogël tetëvjeçar pyet nënën e tij:

- Pse babi ka pak flokë në kokë?
- Sepse mendon shumë.
- Pra, ti, mami nuk mendon aspak..., - tha djali.

5.

Mësuesi:

“Të dashur nxënës, sot, detyra e Agronit është e njëllotë me detyrën e Arbenit. Përshkrimi i qenit është bërë fjalë për fjalë. Si duhet kuptuar kjo?!...”

- Në shtëpi kemi vetëm një qen, - u përgjigj Agroni.

Pushimeve: LAMTUMIRË! Shkollës: TUNGJATJETA!

Sulejman Ragip Jazëxhëllar

Jam aq e emocionuar, sa nuk mundem t'ua shpjegoj... Tani jam mbi shtratin tim dhe po i shkruaj këto fjalë plot entuziazëm. Përse jam e emocionuar sipas jush? Sepse nesër fillon shkolla. Gjithë ky pushim i gjatë mbaroi dhe nesër, inshallah, do të shkoj te shkolla, te banka, dhe do të takohem me shokët e shoqet e klasës. Me të vërtetë po fluturoj nga gëzimi!..

Asnjëherë nuk më kishte shkuar në mendje se do më merrte malli kaq shumë për shkollën. Tashmë kanë kaluar afërsisht katër muaj. Po e them haptazi se më ka marrë malli shumë! Madje jam lutur që të hapet shkolla sa më parë! Gjyshi qeshi shumë, kur më pa teksa lutesha. Çfarë të bëj, ja që më ka marrë malli!..

Përgjatë këtyre katër muajve, më mori malli shumë për mësuesen, bankën dhe shokët e shoqet e mia. Madje, nuk e harroj asnjëherë se, para një muaji, nuk rezistova dot dhe shkova te shkolla. Shkolla ishte mbyllur dhe aty nuk ndodhej asnjë prej miqve të mi. E pikëlluar, qëndrova rreth një orë në oborrin e shkollës. Në mendje më erdhën lojërat, të qeshurat, fjalët e bukura... Më erdhi shumë keq dhe sytë m'u mbushën me lot. Në sajë

të kësaj ndarjeje, e kuptova më mirë vlerën e të gjithëve.

Inshallah ky vit do të jetë më i ndryshëm se të tjerët. Veçanërisht do të përpiqem që të mos zihem aspak me shokët dhe shoqet. Do të përpiqem që të mos lëndoj asnjë. Ah, kjo koka ime ah, sa gabime ka bërë. Por tani jam betuar se nuk do t'i mërzis më shokët e shoqet. Kjo ndarje e gjatë më ka mësuar shumë gjëra. Tani dua me gjithë zemër që t'i takoj miqtë e mi dhe t'i përqafoj. O Zot! Të lutem që orët të kalojnë shpejt dhe menjëherë të takohem me miqtë e mi!..

Tashmë duhet ta mbaroj shkrimin e ditarit dhe menjëherë të fle. Nesër do të shkoj te shkolla inshallah dhe do të çmallem me ta. Ditarin po e përfundoj me lutjen e sotme: "O Zot! Falënderimet e pafundme të takojnë Ty ngaqë na ke dhënë mirësinë për të shkuar në shkollë. Na mundëso që të mësojmë në mënyrën më të mirë duke e zbatuar urdhrin "LEXO" të Kuranit Fisnik, i cili është libri ynë i shenjtë. Vitin e ri mësimor, le ta ndjekë mirësia! Unë të dua shumë Ty o Zot! Të lutem na e shto dijen!"

MEMISHXHANI

Ekrem Bektash

ERDHI I NXEHTI DHE KALOI, BAGAZHET U BOSHATISËN...

Të dashur miq!

Ju e dini se kjo verë ishte e nxehtë... Këtë të nxehtë, unë e quaj "i nxehti meksikan"...

Juve ju kujtohet Myzoja, apo jo? Myzaferi ynë, pra... Ai pati qëndruar një vit e gjysmë në Meksikë dhe më pati treguar se... Në drekë, kur koha është e nxehtë, meksikanët hyjnë nën hijen e një muri, i ulin deri te hunda kapelet meksikane dhe flenë në atë mënyrë... Edhe Myzoja ynë ishte mësuar atje... (Në të vërtetë, gjithmonë ka pas fjetur në klasë edhe para se të shkonte në Meksikë). Edhe pasi ishte kthyer në Shqipëri, dëshironte ta vazhdonte të njëjtin avaz. Kishte hyrë në hijen e një muri, kishte ulur kapelen deri te hunda, por fëmijët e lagjes nuk e kishin lënë rehat. Dikush e ngacmonte, dikush e guduliste në vesh me një fije bari... Madje, dikush tjetër ia merrte kapelën e famshme meksikane dhe ia mbathte...

Ja, pra, atë kapele të famshme meksikane, ma shiti mua... Akoma vazhdon të m'i kërkojë paratë... Ndoshta, ndonjë ditë i bëj ndonjë mirësi dhe kështu ia paguaj borxhin...

**UJI VJEN DUKE VËRSHËLLUAR,
PO S'MË DHE UJË, MË VRIT MUA...**

Koha e nxehtë solli thatësi... Në fshatin e dajës tim kishte filluar problemi i ujit. Ujin e mbartnin me gomar nga burimi pesë kilometra larg.

Një ditë, daja im kishte shkuar tre herë me gomar te burimi, por nuk ishte kujtuar t'i jepte ujë gomarit... Gomari pëlliste: "Dua ujë, dua ujë!" - por daja nuk e kuptonte gjuhën e tij... Gomari kishte duruar sa kishte duruar dhe... Kishte këputur litarin dhe ishte zhytur te burimi. Vetëm atëherë e kishte kuptuar daja se gomari kishte etje. Por, derisa e kishte kuptuar..., gomari kishte pirë gjysmën e ujit të burimit!..

Unë shkova në fshatin e dajës tim dy ditë pas kësaj ngjarjeje dhe e pashë burimin, ku kishte pirë ujë gomari. Burimit i ishte përgjysmuar uji... Sigurisht, jo ngaqë kishte pirë gomari, por ngaqë koha ishte shumë

e nxehtë...

**UJI VJEN NGA BURIMI,
RRUGËN E DI GOMARI...**

Një ditë më dërguan edhe mua për të marrë ujë. Unë u thashë:

-Nuk e di rrugën...

-E di gomari...

Ingarkuan gomarit bucelat e mëdha... Gomari përpara, unë prapa... Sigurisht se, ecja pas gomarit dhe... nuk i ka hije imazhit të Memishxhanit, por tani për tani, është më mirë kështu... E mbushëm ujin... Sapo kishim kaluar gjysmën e rrugës, përpara na doli një ari dhe na tha:

-Unë kam nevojë për këtë ujë!

Gomari pëlliti me të madhe:

-As ndërmend mos e çol!

MEMISHXHANI - Mos u bëj mendjemadh ngaqë di rrugën e burimit. Në rrugë do të bësh siç të them unë... Kur të të them "ush", do të ecësh. Kur të të them "shsht", do të ndalosh...

Ariu u nxeu dhe më pa mua sikur donte të më thoshte: "Çfarë thua ti?" Unë mendova për një çast: "Kush ka të drejtë të flasë këtu, unë apo gomari? Edhe pse gomari e di rrugën, unë kam të drejtë të vendos..." Unë nuk mund t'i bindesha fjalës së një gomari...

-Deh, - i thashë dhe shkuam pas ariut...

Ariu kthente kokën herë pas here dhe kontrollonte në shkonim apo jo pas tij... Duke shkuar pas ariut, hymë në pyll... Gomari ishte zemëruar shumë. Mua më shikonte shumë ashpër, por nuk thoshte dot asgjë...

Pasi kaluam ndërmjet disa pemëve me hije të errët, arritëm te një shpellë. Ajo ishte streha e ariut... Ariu pëshpëriti diçka në hyrje të shpellës. Nga brenda doli bashkëshortja e tij. Kur na pa ne, buzëqeshi dhe na përshëndeti me kokë... Kjo ishte një sjellje e mirë për një ari... Unë ia ktheva në të njëjtën mënyrë, por gomari jo dhe aq... Ai mendonte ta linte ujin sa më parë dhe të ktheheshim pas..?

Unë isha kureshtar, kështu që hyra brenda në shpellë. Pasi syri u ushtrua me dritën e errët, në qoshe të shpellës pashë një këlysh ariu që po flinte... Ishte i sëmurë... Kishte temperaturë... Arusha i dha këlyshit ujë për të pirë nga ai që kishim sjellë ne... Lagu një gjethe peme dhe ia vendosi në ballë. Këlyshi i hapi sytë dhe buzëqeshi lehtë... Edhe nënat tona kështu veprojnë... Kur ne buzëqeshim, buzëqeshin edhe ato... Edhe nëna Arushë buzëqeshi.

Ariu baba u kthye nga ne dhe na falënderoi... Pastaj, duke u ankuar, tha:

-E gjitha kjo ndodhi për faj të njerëzve... Keni prishur rregullin e natyrës, keni shteruar ujin dhe keni djegur pyllin e shpirtin tonë... Tani po përpiqeni të merrni masa mbrojtjeje... Por ne si arin, çdo gjë e përdorim me kursim... Ujin, ajrin, natyrën...

Ne e kryejmë detyrën tonë si kafshë dhe të njëjtën gjë presim edhe nga njerëzit...

Unë vura re se ariu s'kishte të mbaruar. Edhe gomari po tundte bishtin ngaqë ishte mërzuar. Ujin e hodhëm në enët e tyre, kërkuam leje dhe u larguam.

SHPËTUAM NGA AI ARI, UJË MBUSHËM PËRSËRI

Pothuajse po binte muzgu... Shkuam te burimi për t'i mbushur përsëri bucelat... Uji i burimit ishte pakësuar shumë, kështu që na mori shumë kohë për t'i mbushur. Gomari nuk ishte mësuar që natën të rrinte jashtë... U mërzuq shumë... Sa më shumë mërzuq, aq më shumë pëlliste dhe hidhej... Ndërkohë unë e mbusha ujin... Përsëri morëm rrugën drejt fshatit...

Isha lodhur shumë... Koha ishte errësuar... Gomari pe ecte mirë në atë rrugë të ngushtë. Edhe unë ecja

ARIU - Kam dëgjuar se harxhon dy ton ujë për të larë dhëmbët artificialë...

SAXHITI - Jo, kaq ujë nuk harxhohet edhe sikur t'i laj me furçë druri.

me hapa të shpejtë për ta arritur atë... Një moment u lodha shumë. I thashë:

-Shshtt!..

Gomari ndaloi... U ula mbi një gurë dhe e mbështeta shpinën te një shkëmb. Mendova të pushoja pak dhe pastaj të ecnim përsëri... Më kishte zënë gjumi...

Nuk e di sa kisha fjetur... Gomari kishte shkuar në fshat. Ata ishin frikësuar ngaqë nuk kisha shkuar edhe unë... Të gjithë fshatarët, në atë errësi të madhe, kishin marrë kandilët, ishin nisur drejt burimit dhe po më kërkonin mua...

Unë u zgjova prej zërave që thërrisnin: Memishxhaaan!.. Përpara meje pashë disa drita. Ata që ishin pas dritave, nuk i shikoja dot...

Bërtita me të madhe: Fikini këto drita!.. Rreth e rrotull menjëherë u bë errësi... Pastaj dikush e uli kandilin poshtë. Drita e atij kandili mjaftoi për të gjithë...

U thashë: "Ku është gomari?" Filluan të qeshnin dhe më thanë:

-Po të pret në shtëpi.

Dalëngadalë u ngrita... Flladi i mbrëmjes m'i kish-te shpirë të gjithë muskujt... Morëm rrugën për në fshat...

Ja pra, të dashur miq!

Unë këtu i pashë pasojat e shpërdorimit të ujit. Prandaj bëni kujdes... Ariu që mund t'ju dalë përpara, mund të mos jetë i sjellshëm si ariu që më doli përpara mua...

Mirëmbetshil!..

Miqësia e ariut

Një gjuetar po ecte nëpër mal. Papritur, pa një gjarpër të madh që tinëzisht po i afrohej një ariu. Gjuetari bëri gati çiftin dhe pam-pam qëllloi për vdekje gjarpërin.

Ariu e falënderoi. Në shenjë mirënjohjeje nisi t'i shërbejë gjuetarit.

Pas disa ditësh, shokët i thanë gjuetarit:

-Kujdes, se kësaj miqësie nuk i besohet. Më mirë largoje!

Gjuetari i dëgjonte, por nuk hiqte dorë nga miqësia me ariun.

Një ditë prej ditësh, të lodhur nga gjuetia në mal, u ulën të pushojnë. Gjuetarin e zuri menjëherë gjumi, ndërsa ariu i rrinte rojë për ta mbrojtur nga çdo lloj rreziku.

Kur ja, papritur erdhi një mizë dhe u ul në

fytyrën e gjuetarit. Ariu i vëmendshëm e largoi menjëherë me dorë. Miza fluturoi dhe u kthye përsëri. Zzzz, nisi ta shqetësojë gjuetarin. Ariu u zemërua. E largoi. Miza fluturoi dhe u kthye përsëri. Ajo nuk kishte ndërmend të largohej. Përsëri erdhi dhe u ul në fytyrën e gjuetarit.

Ariu nuk rezistoi më. Vendosi kësaj mize bezdisëse t'i jepte një mësim të mirë. Zgjati dorën dhe e goditi me gur. Miza i shpëtoi goditjes, por... guri i kapi paksa fytyrën e gjuetarit, duke i lënë një gërvishtje të vogël. Ai u zgjua i trembur. Ariu mbeti i habitur nga ndodhia. Një lot i rrëshqiti nga sytë. Gjuetari, nuk vonoi, dhe zgjati dorën... Përkëdheli ëmbël fytyrën e arushit, hungërima e të cilit donte të thoshte: "Më fal! Por nuk desha të ndodhte kjo ngjarje e papëlqyer..."

Arushi mori pak mjaltë dhe ia mjekoi plagën që i kishte krijuar, pa u menduar, gjuetarit.

Librat – Ilace...

Pushimi veror kaloi shumë mirë. Përgjatë tre muajve lexova gjithë ato libra. Të lexosh libra është diçka shumë e bukur. Unë dua të lexoj çdo libër që më del përpara.

Para disa ditësh mësova numrin e librave që mund të lexojë një njeri përgjatë gjithë jetës së tij. Sa? Mesatarisht katër mijë libra. Po, nuk lexuat, gabim. Një njeri, edhe nëse lexon rregullisht libra përgjatë gjithë jetës së tij, nuk mund të lexojë më shumë se katër mijë libra. Unë u mërzita shumë kur e mësova këtë, sepse, përfundimisht kaq qenka numri i librave që mund të lexojmë edhe pse botohen me miliona libra.

Unë pandeha se duke lexuar vazhdimisht, do të lexoja të paktën gjysmën e librave që botohen. Por e vërteta nuk qenka ashtu. U mërzita shumë, sepse unë jam një njeri i dashuruar pas librave.

Ndërkohë që po ecja nëpër shtëpi e mërzitur, imagjinova diçka të tillë: “Ah, sikur shkençetarët të hapnin laboratorë të mëdhenj për të gjetur rrugën më të lehtë për të lexuar libra! Sikur t’i fusnin nëpër ilaçe të vogla të dhënat që kanë librat si rezultat i përpjekjeve të gjata! Sikur të gjithë librat në botë të paketoheshin në formë ilaçesh! Pastaj, këto ilaçe të shiteshin në dyqanet e “librave ilaçe” nëpër të gjitha rrugët. Për shembull, sikur dikush të shkonte atje

dhe ta merrte ndonjë libër me tregime të Umer Sejfettinit si ilaç me pagesë! A nuk do të ishte shumë bukur sikur pas një ore që të pihet ky ilaç, të dhënat në ilaç të përziheshin në gjak, të arrinin në tru dhe të ndjeheshim sikur e kemi lexuar atë libër?..”

Sikur kjo imagjinatë të bëhet e vërtetë, do të mblidhja shumë para dhe çdo ditë do të merrja shumë “libra ilaçe”. Në këtë mënyrë, do të gjeja mënyrën e lehtë për të lexuar dhe përgjatë gjithë jetës do të lexoja shumë libra. Kush e di, ndoshta vjen një ditë dhe gjëra të tilla bëhen realitet. Nëse ndodh një gjë e tillë, gjëja e parë që do të bëj është leximi i librave që i dua shumë, por që nuk mund t’i lexoj.

Shënim: “Kur gjyshit ia tregova këtë imagjinatë, qeshi. Më tha: “Bija ime! Të lexosh libër është diçka tjetër. Ne nuk i shohim librat vetëm si depo të dhënash. Hapja e kopertinës, prekja dhe thithja e erës së librit, i jep njeriut një lumturi të papërshkrueshme. Për këtë arsye, ji vetvetja dhe gjithmonë vazhdo të lexosh libra. Imagjinata të tilla mund të të bëjnë dembele, megjithëse janë shumë të bukura. Edhe nëse librat ilaçe do të prodhohen ndonjë ditë, unë nuk mendoj t’i blej. Përse? Sepse nuk ka gjë më të bukur se të lexosh libra.”

Një përrallë që u krijua në stinën e vjeshtës

Xhahid Bushati

-Unë po ik! – tha dallëndyshja Sem dhe i fali folezës një cicërimë.

-Unë po ik! – tha përsëri dallëndyshja Sem dhe një gjetheje të kuqërremtë lisi, i fali një pikë loti.

-Kaq shpejt?!.. – pyeti gjethja, ndonëse e dinte se vjeshta sapo kishte ardhur në pyll.

-Është ora e ikjes..., - tha dallëndyshja Sem dhe fali cicërima të pafund...

Semi nuk foli më, e zuri malli dhe i shpëtuan ca lot...

-Sikur... të rrish edhe pak... - i tha përsëri gjethja.

-Kështu e ka shtegtimi... Lajmëtare është Vjeshta, pastaj vjen Dimri..., në Pranverë më keni përsëri..., - foli

Semi.

- Kjo është biseda e fundit me ty, Sem, - tha një gjethe fytyrëverdhë.

- Jo, do të takohemi përsëri. Pranvera vjen shpejt...

-... vjen, por ne... Si do të bëjmë ne? – pyeti një gjethe flokëkuqe.

-Do të takohemi!.. Do t'ju kërkoj..., - foli ëmbël Semi dhe fluturoi. - Lam-tumirë!

Gjethet e verdha, të kuqërremta dhe flokëkuqe lotuan e u përmalluan për ikjen e dallëndyshes, ndonëse ajo u premtoi se ... Po si do të takoheshin?!..

Në pyll, papritur, u dëgjua zëri i erës shamatare. Gjethet filluan të fluturonin në ajër pa ditur se ku. Fluturonin e flu-

turonin..., më pas binin në tokë e shtronin qilim të artë.

-Vu-vu-viiuuu! Vu-vu-viiuuu!

-Mbretëria jonë mbaroi! – tha një gjethe.

-Mbretëshë, tani, në pyll jam uunnëëë! – foli era dhe fluturoi në ajër edhe ca gjethe të tjera.

Por, ja... na ndodhi që era vjeshtore për një çast e ndali vrullin e çmendur. Kjo ndodhi se pa një vajzë me flokët pakëz të verdhë e pakëz gështenjë, e me sy të kaltër që ia kishte falur qielli e deti.

-Mirë se erdhe, Eris! – thanë ca gjethe, që e njihnin mirë, sepse ajo vinte shpesh në pyll.

Era u zemërua e bubulloi:

-E...r...i...s, vu-vu-viiuuu, merri këto gjethe të pavlefshme, dhe... nuk dua t'i shoh dot me sy!.. Largoji sa më parë!

-Mos u trembni! Mos qani! Ejani me mua gjethe bukuroshe! – u foli ëmbël Erisi dhe i mori në duar.

-Vërtetë, jemi të bukura?! – pyetën një zëri gjethet.

-Po. Unë nuk iu flak si era vjeshtore. Do të jetoni në një shtëpizë të re. Quhet Herbar. Do ta ndjeni veten ngrohtë. Do të flini në dyshekë letrash filtruese. E, ata, dyshekë do t'i ndërrojmë herë pas here... - Do të takoni edhe gjethe dushku, edhe gjethe plepi, edhe gjethe molle, edhe...

-Po ne, përsëri... po jetojmë në pyll?!

-Mos u çuditni. Herbari është një pyll i vogël. Jetohet gjatë. Do të flini, e do t'ju zgjoj në pranverë, kur dallëndyshja Sem do të jetë kthyer nga shtegtimi. Do të bisedoni përsëri...

-Ciu-ciu, a nuk ju thashë dhe pak më parë që do të takohemi... me dallëndyshen Sem, - tha një gjethe verdhoshe.

Tufëza e gjetheve fëshfëritën të gëzuarra. Po përgatiteshin të hynin në shtëpizën e re që, tashmë, ia kishin mësuar emrin dhe quhej Herbar.

HISTORITË E SË DJESHMES; SEKRETE PËR TË NESËRMEN

Dielli ende nuk kishte lindur. Fëmijët vrapo e vrapo, iu ngjitën malit deri në majë. Mali dukej i qetë, veshur me kapelen e tij të bardhë në kokë. Një vajzë e vogël thirri:

-A s'ma jep pak kapelen tënde?

-Ç'e do? - e pyeti mali.

-Po ja, do ta vë në kokë dhe do të bëhem e padukshme. Pastaj do të shkoj deri në kopshtin e dritës.

Mali e pyeti:

-E pastaj?..

-Ajo tha:

-Unë do të shkoj deri në dhomën e sekretëve dhe do të gjej librin tim.

Mali u pendua pak dhe tha:

-Mirë, por me dy kushte: e para, ti duhet të ma kthesh kapelen time para perëndimit të diellit. Dhe e dyta: duhet të më tregosh dhe mua sekretin që do të gjesh.

Me këto fjalë hoqi kapelen dhe ia dha vajzës së vogël. Ajo e vuri në kokë dhe u bë e padukshme. Ia hipi në shpinë

erës, që kalonte mbi shkretëtira dhe dete, derisa gjeti një kështjellë me shtatë porta. Te secila portë rrinte një rojë. Roja i fundit i dha çelësin magjik. Ajo hapi derën, e vuri çelësin në xhep dhe hyri në kështjellë.

Atje ishte një kopsht i bukur. Ajo hyri dhe u mrekullua. Në vend të zhavorrit, rrugicat e tij ishin të shtruara me yje. Në mes ishte një shtëpi, edhe ajo e ndërtuar me tulla të ndritshme; njëra me rreze hëne tjetra me rreze dielli. Te porta kishte dy çokane; një sekret dhe tjetri që tingëllonte. Qëndroi një çast pa marrë frymë dhe pastaj trokiti me çokanin sekret. Dera u hap. Ajo mbeti e mahnitur. Para saj shtriheshin sixhade të mrekullueshme, qëndisur me lule, pemë dhe zogj këngëtarë. Të gjitha dukeshin si të gjalla, aq sa ajo deshi të zgjaste dorën për të këputur disa lule të freskëta. Por u druajt se mos bëhej vonë. Me kujdes kaloi dhomat njëra pas tjetrës, derisa arriti para një dhome me shtatë brava. Mori nga xhepi çelësin dhe e hapi. Sapo hyri, bri-ti nga gëzimi. Në dhomë kishte libra për fëmijët e gjithë botës.

Ajo kaloi përmes rafteve të mbushura me libra gjithëfarësh, duke kërkuar librin e saj. Papritur në qoshe të një rafti pa një libër të madh. U afrua, mbi kapakun e tij ishte shkruar: “Libri i sekreteve”. Vajza e vogël e hapi, në faqen e parë pa një hartë që tregon-te rrugën e shpëtimit nga errësira dhe si të arrijë në kështjellën e dritës. Në faqen tjetër ajo zbuloi një vrage, një shenjë rruge, që tregonte udhëtimin nga hëna te Neptuni... Një shenjë tjetër tregonte për vendndodhjen e Lumit të Fshehtë të Venusit.

Shfletoi faqet e tjera dhe aty nga mesi i librit gjeti plot gjëra që përshkruanin fusha të ndryshme të njohurive. Përgjatë tyre ajo shënoi “e paditur” dhe mënyrën se si ta “shëronte” paditurinë. Me vete mendoj: “Sa mirë, unë do ta marr këtë libër”. Mirëpo ishte shumë i rëndë. S’e ngrinte dot nga vendi. Vështroi nga dritarja. Dielli ishte ngritur lart dhe vajzës i duhej të bënte gjithë atë rrugë për t’u kthyer. Mali priste që t’i kthente kapën. Për herë të fundit ajo e shfletoi me të shpejtë librin dhe... në faqen e fundit pa të shkruara këto fjalë: **“E NESËRMJA U TAKON FËMIJËVE DHE FËMIJA QË E DI KËTË SEKRET, NUK DO TË TREMBET KURRË NGA ERRËSIRA.”**

Me pahir e la librin dhe

atë dhomë të mrekullueshme dhe ia hipi përsëri erës për t’u kthyer në kohë. Shokët po e pritnin. Ajo përshëndeti malin dhe ia ktheu kapën. Mali buzëqeshi dhe i tha:

-Kështu pra, moj vogëlushe, bëre një udhëtim të këndshëm. Çfarë na solle që andej?

Ajo u përgjigj e gëzuar:

-Pashë një libër shumë të madh, më të madh se ju. E çfarë nuk ishte shkruar aty! U përpoqa ta marr me vete, por qe shumë i rëndë.

Mali e pyeti:

-Çfarë ishte shkruar aty?

Ajo u mendua për një çast, pastaj i tha:

-Në faqen e fundit ishte shkruar se e ardhmja u takon fëmijëve.

Mali u trishtua dhe uli kokën. Pas pak, si gjithmonë, ai e ngriti lart dhe, duke parë drejt përpara, tha:

-Shumë mirë, e kaluara u takon maleve, luginave dhe deteve; le t’u takojë e ardhmja fëmijëve!

M. Kashkoali

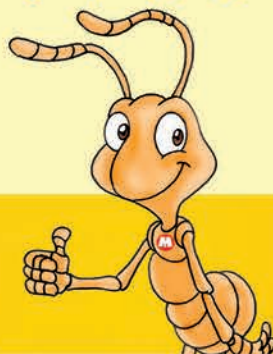
ZBAVITJE

Milingona pyet për vitin e çlirimit të Stambollit. Çdo figure i përgjigjet një numër. Pasi t'i shënoni, do t'i zbrisni dhe kështu do të gjeni përgjigjen që kërkon milingona.

--	--	--	--

0	1	2	3	4
5	6	7	8	9

Gjej 7 ndryshimet...

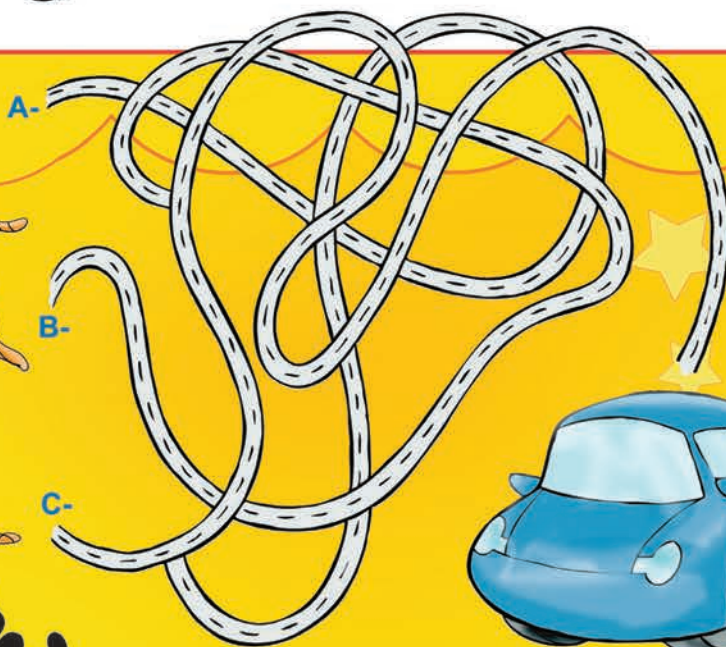
NGJYROS

DHE VIZATO

Ndihmojeni
milingonën
të gjejë
rrugën për te
makina.

E gjeni se cila
është hija e
milingonës?..

NASTRADINI

NJË DITË NASTRADIN HOXHËS I SHKON
MENDJA PËR SUPË TË NGROHTË...

AH, SIKUR TË KISHA NJË SUPË
TË NGROHTË TANI DHE TA
HAJA...

KUSH ËSHTË
TANI KOHË PA
KOHË?

HOXHË, NËNA ËSHTË E SËMURË.
AJO KËRKOI PAK SUPË NËSE
KENI...

ALLAH, ALLAH!..
FQINJËT TANË E NDJEJNË
EDHE ERËN
E IMAGJINATËS!..

Lagjia Jonë

Së shpejti në dorën tuaj...

